

LIETUVOS RESPUBLIKOS EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 38, LT-01104 Vilnius, tel.: 8 706 64 845, 8 706 64 868,
el. p. kanc@eimin.lt, <http://eimin.lrv.lt>.

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188621919

Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai,
Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai

2021-04- Nr. (25.3-05Mr)-3-
į 2021-03-24 Nr. S-881

Kopija
VšĮ „Keliauk Lietuvoje“

DĖL ISTORINIŲ SOSTINIŲ KONCEPCIJOS ĮVERTINIMO

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija (toliau – Ministerija) gavo Lietuvos Respublikos Ministrės Pirmininkės pavedimą išnagrinėti Lietuvos Respublikos Seimo Kultūros komiteto 2021 m. kovo 17 d. posėdžio protokolo Nr. 121-P-15 nuostatas dėl istorinių sostinių plėtros priemonių plano iki 2030 metų ir pateikti Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai išvadas.

Ministerija, susipažinusi su Lietuvos Respublikos Seimo nario Kęstučio Vilkausko parengta Lietuvos istorinių sostinių plėtros iki 2030 m. koncepcija (toliau – Koncepcija), pritaria joje keliamiems tikslams:

1. Siekti, kad ateities kartoms būtų išsaugoti teritorijose su Lietuvos istorinės sostinės statusu esantys unikalūs kultūros paveldo objektai ir gamta.

2. Siekti, kad teritorijose su Lietuvos istorinės sostinės statusu esantys unikalūs kultūros paveldo objektai ir gamta būtų ne vien tik išsaugoti, bet ir įveiklinti, kad jie, šiose teritorijose racionaliai išplėtojus šiuolaikinę socialinę ir inžinierinę infrastruktūrą, taptų patraukliais ir gausiai lankomais tiek Lietuvos gyventojų, tiek ir užsienio turistų.

Siekiant 1 tikslo, istorinėms Lietuvos sostinėms (Kernavei, Trakams, Vilniui ir Kaunui) yra suteikta nacionalinė ir (arba) tarptautinė apsauga:

- 1992 m. įkurtas Trakų istorinis nacionalinis parkas, siekiant išsaugoti Lietuvos istorinį valstybingumo centrą Trakuose su jo autentiška gamtine aplinka. Dėl savo unikalumo Trakų istorinis nacionalinis parkas 2003 m. įrašytas į Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos (UNESCO) Lietuvos preliminarųjį paveldo sąrašą.

- 1994 m. Vilniaus istorinis centras buvo įrašytas į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą kaip „Vilnius yra išskirtinis viduramžiais susiformavusio miesto pavyzdys, kelis šimtmečius daręs didelę įtaką architektūros ir kultūros raidai didelėje Rytų Europos dalyje“ ir „Dėl miestovaizdžio ir išsaugotos didelės pastatų įvairovės Vilnius yra išskirtinis organiškai per penkis amžius susiformavusio Vidurio Europos miesto pavyzdys“.

- 2004 m. Kernavės archeologinė vietovė buvo įrašyta į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą kaip „Kernavės archeologinė vietovė yra išskirtinis liudijimas apie 10 000 metų trukusią Baltijos jūros regiono Europoje gyvenviečių raidą. Šioje vietovėje yra ypač svarbių pagoniškujų ir krikščioniškųjų laidojimo tradicijų sąlyčio įrodymų“ bei „Gyvenviečių planas ir įspūdingi piliakalniai yra išskirtiniai tokių rūšių struktūrų raidos ir jų naudojimo istorijos ikikrikščioniškuoju laikotarpiu pavyzdžiai“.

- 2017 m. Kauno modernizmo architektūros paraiška „Kaunas 1919-1939 m.: sostinė, įkvėpta modernizmo judėjimo“ buvo pateikta į preliminarų UNESCO Pasaulio paveldo konvencijos šalių narių paveldo sąrašą;

- Visos šios teritorijos įtrauktos į Lietuvos Nekilnojamųjų kultūros vertybių paveldo registrą.

Įvertinę pateiktą informaciją apie šiuo metu taikomas istorinių Lietuvos sostinių apsaugos priemones, manome, kad naujų sąvokų (pvz., Lietuvos istorinės sostinės) įtraukimas į Lietuvos teisinę sistemą nėra tikslingas ir galimai dar labiau fragmentuotų šiuo metu skiriamas lėšas ir pastangas saugoti ir įprasinti į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą įtrauktus, nacionaliniuose ir regioniniuose parkuose esančias teritorijas, objektus ar jų grupes.

Ministerija, kaip už valstybinės turizmo politikos formavimą atsakinga valstybės institucija, šiai veiklos sričiai teikia tinkamą dėmesį: rengia planavimo dokumentus (Nacionalinio pažangos plano Ekonominės plėtros programos turizmo dalis, Turizmo rinkodaros strategija), rūpinasi finansavimo galimybėmis turizmo objektų ir paslaugų plėtrai ir vystymui iš Lietuvos Respublikos biudžeto, Europos Sąjungos struktūrinių fondų, Europos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo fondo. Todėl 2 tikslui pasiekti gali būti ir yra pasitelkiamos įvairios programos, fondai, finansuojami atskiri projektai.

Trakų miestas, Kernavė, Vilniaus senamiestis ir Kauno centras neabejotinai yra vieni lankomiausių turistų lankomų objektų Lietuvoje, todėl jiems turėtų būti skiriamas atitinkamas dėmesys tiek kviečiant užsienio turistus aplankyti mūsų šalį, tiek investuojant į viešosios infrastruktūros išlaikymą bei teikiamų turizmo paslaugų plėtrą. Svarbu užtikrinti sistemingą nacionalinę politiką formuojančių, ją įgyvendinančių institucijų ir savivaldybių bei regionų plėtros tarybų veiklą koordinavimą, bendradarbiavimą tarp šių savivaldybių turizmo informacijos centrų, tarp jų ir viešosios įstaigos „Keliauk Lietuvoje“.

Manome, kad sėkmingam istorinių sostinių turistinio potencialo vystymui jau yra sukurtos visos teisinės ir politinės prielaidos. Be to, vadovaujantis 2021 m. sausio 1 d. įsigaliojusia Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatymo redakcija, Lietuvoje, siekiant sumažinti planavimo dokumentų skaičių, yra rengiama tik 15 nacionalinės plėtros programų. Todėl tikslingiau svarstyti Konceptijoje siūlomų priemonių įtraukimą į šiuo metu ministerijų rengiamas nacionalines plėtros programas.

Ekonomikos ir inovacijų viceministras

Vincas Jurgutis